

Hàn. Lấp

Mắt tượng
thát hồn

LỜI TỰA

Để bảo tồn nghệ thuật Tuồng cổ Hát Bội.

Trước tiên xin chân thành cảm ơn các bậc lão thành, các trí thức, các em sinh viên còn chút tâm huyết về bộ môn Hát Bội.

Dù là lãnh đạo ngành tận tình nâng đỡ, nhưng Hát Bội đã bước vào đường suy thoái, ngoài việc phục vụ các lễ kỷ yên.

Nhân dân cúng bái, tiếng nhạc lễ, tiếng trống chầu gọi lại vốn cổ sự chiêm bái. Ngoài ra còn ai xem lại tích tuồng của Tả quân, của thượng thư Đào Tấn, ôn lại cái xa xưa... rất mừng.

Đã có những người trẻ tuổi đứng ra tổ chức các cuộc diễn xướng về cội nguồn Hát Bội. Các cháu sinh viên tìm hiểu về Hát Bội, chụp ảnh và viết bài, để lồng ghép vào đề thi.

Trung Quốc, Nhật, Lào, Miên, Hàn Quốc, Singapore, nhiều nước lắm, họ vẫn bảo tồn vốn cổ. Rất trân trọng những người làm việc để bảo tồn và phát triển di sản văn hóa, đã góp phần truyền thông về nghệ thuật Hát Bội miền Nam.

Muốn gởi cho các thế hệ sau còn lưu tâm đến Hát Bội cuốn sổ Mặt Tuồng Hát Bội này, như một cách để giữ lại những hiểu biết về nghệ thuật hóa trang mặt tuồng cổ ở phía Nam.

Nghệ sỹ Hát Bội Hữu Lập

Mặt tuồng tiết hội

Tuồng, Hát Bội, Hát Bội

Là những cách gọi khác nhau cho loại hình ca vũ dân tộc Việt Nam. Tuồng (Hát Bội, Hát Bội) thường về những tấm gương anh hùng, với các nhân vật tận trung báo quốc, xả thân vì đại nghĩa, và về những bài học về lễ ứng xử của con người.

Tuồng đồ

Là loại tuồng mang đậm tính dân gian, lấy đề tài và tích truyện từ cuộc sống thôn xã Việt Nam. Tuồng đồ là tuồng sao chép của ông cha tự đặt ra.

Tuồng thầy

Là loại tuồng truyền thống, có tính bác học, được coi là mẫu mực về nghệ thuật viết và nghệ thuật diễn. Tuồng thầy thường là về sử Việt Nam, được coi như các tác phẩm kinh điển. Tuồng thầy có thể áp dụng cho tất cả, chỉ cần đổi địa danh, tên họ, chức phận, thì sẽ bắt được tất cả các loại.

Truyện, Tích (trong Tuồng)

Là theo tích Tàu.

Hóa trang

Thường gọi là dặm mặt hoặc sấm tuồng.

Hoá trang

Màu:

Tùy theo nhân vật mà hóa trang.

Vai trung cương nghĩa khí hóa trang màu đỏ tươi như Quan Công, Kim Lân.

Vai hoan dân vô độ hóa trang màu đỏ sậm (bầm) như vua Trụ.

Vai đạo đức nhân hậu hóa trang màu hồng,

trắng như Dương Đình Nghệ, Lưu Bị.

Vai nóng nảy trung thực hóa trang màu đen

như Trương Phi, Tiết Cương, Lê Phụng Hiểu, Lão Tà (tuồng đồ).

Vai gian hùng giảo hoạt hóa trang màu trắng (mốc)

như Tào Tháo, Đồng Trác, Tà Thiên Lăng (San Hậu).

Vai tướng giỏi hoặc kếp nui hóa trang màu xanh, xanh lục như Châu Xương,

Châu Xáng, Lão Tà (tuồng đồ), Khương Linh Tá, Châu Thiện, Ngô Tôn Quyền.

Vàng pha ngân hóa trang cho các vai Tàn Thúc Bảo, Giảo Kim,

Dư Hồng, Mạnh Lương, Dư Hóa Long.

Râu:

Phân tích các loại râu để hợp với vai diễn của nhân vật.

Râu liên tu, đen, bạc, ngũ sắc như Tà Ôn Đình (râu đen liên tu), Phàn Định Công (râu bạc liên tu),

Cáp Tô Văn và Đơ Hùng Tín (râu liên tu ngũ sắc).

Râu ba chòm, đen bít miệng (xưa) như cho vai như Tà Thiên Lăng (cách tân mở miệng).

Râu năm chòm bạc và đen, tùy theo vai diễn như Tư Đồ (bạc), Dương Lục Sử (đen).

Râu quăn, râu xướt (xỉa), râu cắt, râu chuột, râu mũi như Trương Phi huất tri Tiết Cương (râu quăn),

Châu Xương (râu xỉa), Mạnh Lương, Giảo Kim, Dư Hồng (râu cắt).

Râu chuột hợp với loại gian xảo như Tà Lôi Nhược, Giả Huệ, Chân Thiện,

râu mũi tùy theo hoàn cảnh áp dụng như giả trai.

Các điệu múa và tên thiệu

Giống như võ thuật có trái, có phải, có thuận, có nghịch, có âm, có dương.

Thí dụ: Khai, nê (kỳ) trúc, đổ, dáng oai, tranh lương, cà tiểu, lầy diêm, xô leo, chiếc, đôi, thuận, nghịch, hai tay một úp một ngửa gọi âm dương, bê xuyên (còn gọi là lia). Người diễn có thể chuyển hóa điệu bộ, nhưng đừng tự phát sáng tạo rồi quên cơ bản.

Trống chầu

Vào cuộc hát, người cầm chầu là một chức sắc, trông làng, hoặc kẻ túc nho, đánh ba hồi chín tiếng để khai tràng.

Cách đánh còn được gọi là Tam Luân Cửu Chuyển.

Tam Luân là ba bánh xe.

Cửu Chuyển là chín lần động (xoay).

Chầu thường thì đánh trống một, hai, ba, bốn tiếng trống để khán giả ném quạt kèm tiền hoặc thẻ. Hát xoàng thì đánh phớt lên mặt gọi là đánh đũa.

7. An định

— 100% ph!
+ 100% ph!

Bao Long

Đào. Kim
Mạnh Lương

Thần Hắc Lôi

— Hết —

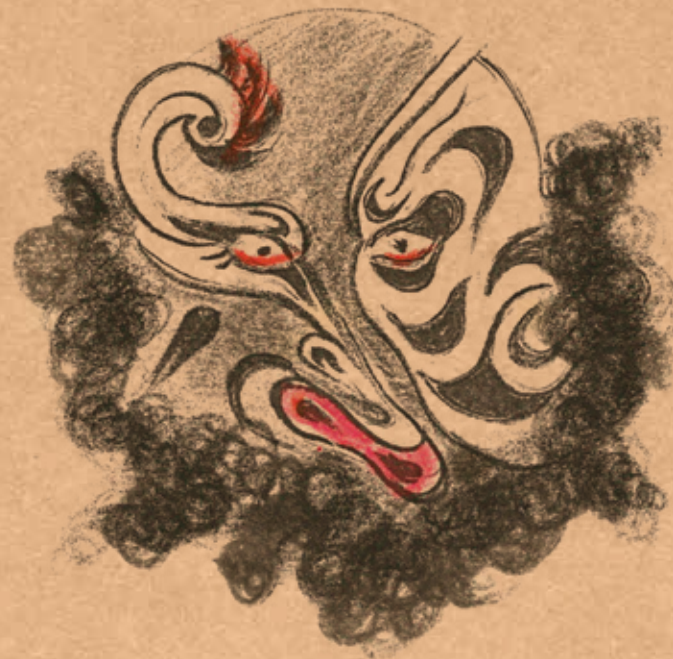
phản định công

phân diện

Linh . Tā

Trình ăn

buổi na

qòn quyền

—hiền Lỗi

Mắt trông
tiết hội

Bàng Thanh!

chung vô niệm

Ngươi bà

Mắt trông
tiết hội

Nhà Hồ?

Mắt trố
tiết hơi

Thành Đô

วิหังกร. ๗๕๖๓. ๕๐๓

lời . nhuộc

Huê . Thúc . Lợi

Hội Chông

Đon-hun-phi-tin

Mắt tròng
lưỡi thối

အိမ်. နှစ်
၂၂

Lời Lão Hổ'

DI SẢN KẾT NỐI

Di sản Văn hóa hướng đến sự Phát triển đồng đều là một chương trình nghiên cứu hành động do Hội đồng Anh thực hiện tại Colombia, Kenya và Việt Nam, nhằm sử dụng các di sản văn hóa để đem đến lợi ích cho mọi đối tượng trong xã hội. Trong trường hợp này, di sản văn hóa bao gồm từ các di sản vật thể đến các truyền thống văn hóa phi vật thể như âm nhạc hay ngôn ngữ, còn sự phát triển đồng đều nhằm chỉ các nỗ lực xóa bỏ mối quan hệ đối nghịch giữa phát triển kinh tế và khoảng cách giàu nghèo. Phiên bản Việt Nam của chương trình là dự án **Di sản Kết nối** – làm việc với các di sản nhạc và phim, đặc biệt là các giá trị ít được biết đến hoặc có nguy cơ mai một.

Dự án **Di sản Kết nối** sử dụng các hướng tiếp cận sáng tạo nhằm giúp các cộng đồng khác nhau đóng góp và hưởng lợi từ sự bảo tồn và phát huy các di sản văn hóa phi vật thể, qua đó đem lại sự phát triển bền vững và rộng khắp trong các ngành di sản. Dự án gồm hai hợp phần chính liên quan chặt chẽ: **Di sản Cộng đồng**, và **FAMLAB (Phim, nhạc và lưu trữ)**. Các hoạt động của Hợp phần Một tập trung vào các nỗ lực bảo tồn và phát huy di sản văn hóa tại các cộng đồng địa phương, trong khi đó Hợp phần Hai hướng đến cộng đồng sáng tạo nói chung – đặc biệt là nghệ sĩ và khán giả - nhằm giúp khởi phát các dự án đương đại tương tác với các giá trị truyền thống.

Thông tin và các tư liệu liên quan đến dự án có tại:

<https://www.britishcouncil.vn/cac-chuong-trinh/nghe-thuat/di-san-ket-noi>

HERITAGE OF FUTURE PAST

Cultural Heritage for Inclusive Growth is an action research initiative undertaken by the British Council in Colombia, Kenya and Vietnam, exploring the use of cultural heritage for growth that benefits all levels of society. Cultural heritage in this context means many things, from the built environment through to cultural traditions such as music and language. Inclusive growth means working with and for all levels of society in order to reconcile the divide between economic growth, and rising poverty and inequality. In Vietnam, the in-country project – known as **Heritage of Future Past** – works with music and film heritage, in particular valuable aspects that are under-represented or at high risk of disappearing.

By employing innovative approaches that enable a variety of communities to contribute to and benefit from the safeguarding of intangible cultural heritage, **Heritage of Future Past** seeks to create inclusive and sustainable growth opportunities in the heritage sector. The project is implemented across two closely-linked programming strands: **Community Culture Heritage** and **FAMLAB (Film-Archive-Music Lab)**. While activities in the first strand focus on the safeguarding of cultural heritage within the project's target communities, the second strand reaches out to the creative industry at large – in particular to artists, creative practitioners and audiences – to serve as a catalyst for collaborative works that engage with Vietnam's music and film heritage via contemporary pathways.

For more information please visit:

<https://www.britishcouncil.vn/en/programmes/arts/heritage-future-past>

<https://www.britishcouncil.org/arts/culture-development/cultural-heritage>

**Hắt trường
liã thối**

Một dự án Di sản Văn hóa hướng đến sự Phát triển đồng đều
do Hội đồng Anh tại Việt Nam thực hiện

A Cultural Heritage for Inclusive Growth project
undertaken by the British Council in Vietnam

British Council

20 Thụy Khuê, Tây Hồ District, Hanoi, Vietnam

1F, Viettel Tower, 285 Cách Mạng Tháng Tám, District 10, Ho Chi Minh City, Vietnam

(+84) 1800 1299

website: www.britishcouncil.vn

© British Council 2021

The British Council is the UK's international organisation for cultural relations and educational opportunities